

Forsfatningslov

for

Islands særlige Anliggender.

Nr. 1.
5te
Januar.

Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Benders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gjøre vitterligt: Efterat der gjentagne Gange havde været forelagt det islandske Althing Forslag til Ordningen af de islandske Forsfatningsforhold, uden at det var lykkedes at tilveiebringe Thingets Tilslutning til samme, har det i forrige Aar afholdte Althing dels i et indgivet allerunderdanigst Andragende dels i en sig dertil sluttende allerunderdanigst Adresse udtalt Dnsse om, at Vi maatte ville stænke Island en konstitutionel Forsfatning for dets særlige Anliggender, navnlig saaledes, at den kunde træde i Kraft i indeværende, for Island minderværdige Aar.

Ibet Vi have fundet Os foranlediget til at imødefomme den saaledes fra Bort fjære og tro Althing indkomne Begjæring, have Vi allerhøist besluttet paa Grundlag af de tidligere Althinget forelagte Forsfatningslovsforslag og væsentlig med Hensyn til de fra Thingets Side i fornævnte Andragende fremhævede Indstillingspunkter at give følgende

Forsfatningslov for Islands særlige Anliggender.

I.

§ 1.

I alle Anliggender, der i Genhold til Lov om Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget af 2den Januar 1871 § 3 ere særlige for Island, har Landet sin egen Lovgivning og Forvaltning, saaledes at den lovgivende Magt er hos Kongen og Althinget i Forening, den udøvende Magt hos Kongen og den dømmende Magt hos Domstolene.

I Medfør af den nævnte Lovs § 2 udøver Island derimod, saalænge det ikke er repræsenteret i Rigsdagen, ingen Andel i Lovgivningsmagten med Hensyn til Rigets almindelige Anliggender, medens der paa den anden Side ei heller saa længe af Island vil blive krævet noget Bidrag til Rigets almindelige Fornødenheder.

Nr. 1. Forsfatningslov af 5te Januar for Islands særlige Anliggender.

Den 10de Januar 1874.

Nr. 1.
5te
Januar.

§ 2.

Kongen har med de i denne Forfatningslov fastsatte Indskrænkninger den høieste Myndighed over alle Islands særlige Anliggender og udøver den gennem Ministeren for Island.

Den øverste stedlige Myndighed i Island overdrages under Ministerens Ansvar til en af Kongen udnævnt Landshøvding, der skal have Bopæl i Landet selv. Landshøvdingsens Forretningsomraade fastsættes af Kongen.

§ 3.

Ministeren er ansvarlig for Forfatningslovens Overholdelse. Althinget gjør for sit Vedkommende Ansvar gjældende imod Ministeren efter de Regler, som nærmere vilde blive at fastsætte ved Lov.

Finder Althinget Grund til at anke over den Maade, hvorpaa Landshøvdingen udøver den ham overdragne Myndighed, fastsætter Kongen, efter derom af Thinget i hvert enkelt Tilfælde indgivet Andragende, om og hvorledes Ansvar bliver at gjøre gjældende imod ham.

§ 4.

Kongen besætter alle Embeder i samme Omfang som hidtil. Forandringer heri kunne ske ved Lov. Ingen kan beskikkes til Embedsmand i Island, medmindre han har den almindelige Indfødsret og derhos har godtgjort at have opfyldt de gjældende Bestemmelser om Kjendskab til Landets Sprog. Enhver Embedsmand aflægger Ed paa Forfatningsloven.

Kongen kan afstedige de af ham ansatte Embedsmænd. Deres Pension fastsættes i Overensstemmelse med Pensionsloven.

Kongen kan forflytte Embedsmænd, dog saaledes at de ikke derved tabe i Embedsindtægter, og at der gives dem Balget imellem saadan Forflyttelse og Afsked med Pension efter de almindelige Regler.

Undtagelser kunne for visse Klasser af Embedsmænd, foruden den i § 44 nævnte, bestemmes ved Lov.

§ 5.

Kongen sammenkalder et ordentligt Althing hvert andet Aar. Uden Kongens Samtykke kan Thinget ikke forblive længere sammen end 6 Uger. Forandringer heri kunne ske ved Lov.

§ 6.

Kongen kan indkalde Althinget til overordentlige Sammenkomster, hvis Varighed beroer paa hans Bestemmelse.

§ 7.

Kongen kan udsætte det ordentlige Althings Møder paa bestemt Tid, dog uden Thingets Samtykke ikke længere end paa 4 Uger og ikke oftere end een Gang i Aaret.

§ 8.

Kongen kan opløse Althinget, og blive i dette Tilfælde nye Valg at udskrive inden 2 Maaneders Forløb efter Opløsningen og Althinget at sammenkalde i det paa Opløsningen nærmest følgende Aar.

Nr. 1. Forfatningslov af 5te Januar for Islands særlige Anliggender.

§ 9.

Kongen kan for Althinget lade fremsætte Forslag til Love og Beslutninger.

Nr. 1.
5te
Januar.

§ 10.

Kongens Samtykke udfordres til at give en Althingsbeslutning Lovkraft. Kongen drager Omsorg for Lovens Bekjendtgjørelse og Fuldbyrdelse. Har Kongen ikke stadfæstet et af Althinget vedtaget Lovforslag inden næste ordentlige Althings Samling, er det bortfaldet.

§ 11.

I særdeles paatrængende Tilfælde kan Kongen, naar Althinget ikke er samlet, udstede foreløbige Love, der dog ikke maa stride mod Forfatningsloven og altid bør forelægges det følgende Althing.

§ 12.

Kongen benaader og giver Amnesti.

§ 13.

Kongen meddeler dels umiddelbart dels gennem vedkommende Regjeringsmyndigheder saadanne Bevillinger og Undtagelser fra Lovene, som ifølge de hidtil gjældende Regler have været i Brug.

II.

§ 14.

Paa Althinget have Sæde 30 folkekaarne og 6 af Kongen udnævnte Medlemmer. Antallet af de folkekaarne Althingsmænd kan forandres ved Lov. Saavel Folkevalgene som de kongelige Udnævnelser gjælde ordentligvis for en Periode af 6 Aar, for de kongelige Udnævnelser's Vedkommende uden Hensyn til indtrædende Oplysninger. Døer eller udtræder Noget af de Valgte eller Udnævnte i Løbet af Valgperioden, fter Valget eller Udnævnelseren dog kun for den tilbagestaaende Tid af denne.

§ 15.

Althinget bestaar af tvende Afdelinger, øverste og nederste Afdeling. I den øverste Afdeling have 12, i den nederste Afdeling 24 Medlemmer Sæde. Disse Tal kunne dog forandres ved Lov.

§ 16.

De kongevalgte Althingsmænd tage alle Sæde i øverste Afdeling. Dennes øvrige Medlemmer vælges for hele Valgperioden af Althinget i dets Helhed, første Gang det samles, efterat nye Valg ere foretagne, ved frit Valg iblandt de folkekaarne Althingsmænd. Bliver i Valgperiodens Løb nogen af de med folkekaarne Althingsmænd besatte Pladser i Thingets øverste Afdeling ledig, træde, efterat der er foretaget Valg af en ny Althingsmand, begge Thingets Afdelinger sammen for ved Valg blandt deres folkekaarne Medlemmer at besætte den ledige Plads, for den tilbagestaaende Del af Valgperioden.

Nr. 1. Forfatningslov af 5te Januar for Islands særlige Anliggender.

Nr. 1.
5te
Januar.

§ 17.

Balgret til Althinget have:

- a) alle de Bønder, der ere Jordbrugere og svare kommunal og anden offentlig Ydelse, dog at de, som ifølge en særlig Bestemmelse maatte være fritagne for en eller anden Ydelse til det Offentlige, ikke derfor tabe deres Balgret;
- b) Kjøbstadborgere, naar de til Kommunen erlægge et Bidrag af i det mindste 8 Kroner (4 Rd.) aarlig;
- c) Tomhusmænd, naar de til Kommunen erlægge et Bidrag af i det mindste 12 Kroner (6 Rd.) aarlig;
- d) Embedsmænd, hvad enten de have kongelig Bestalling eller ere udnævnte af den Myn-
dighed, hvem Kongen har overdraget saadan Ret;
- e) de, der uden at være Embedsmænd have underkastet sig enten en akademisk Prøve eller Afgangsexamen ved Pastoralfeminariet i Reykjavik eller anden lignende offentlig Prøve, som er eller maatte blive anordnet, saafremt de ikke staa i personligt Tjeneste-
forhold.

Derhos skal Vedkommende for at kunne udøve Balgret paa den Tid, Balget fore-
gaar, have opnaaet 25 Aars Alderen, have et uplettet Rygte, have haft fast Ophold i
Balgfredsen i 1 Aar, have Raadighed over sit Bo og ikke nyde Understøttelse af det alminde-
lige Fattigvæsen eller have modtaget nogen saadan Hjælp, medmindre den enten er tilbage-
betalt eller estergiven.

§ 18.

Balgbar til Althinget er Enhver, som efter det Anførte har Balgret, forsaavidt

- 1) han ikke staa i noget undersaatligt eller andet Tjenesteforhold til en fremmed Stat,
- 2) han idetmindste i de sidst forløbne 5 Aar har haft Ophold i de til den danske Stat
henhørende europæiske Lande, og
- 3) paa den Tid, Balget foregaar, har opnaaet en Alder af 30 Aar.

Dog kan den vælges, som har sit Hjem udenfor Balgfredsen eller i denne har
opholdt sig en kortere Tid end 1 Aar.

De nærmere Regler om Balgene fastsættes i Balgloven.

III.

§ 19.

Det ordentlige Althing sammentræder den første Sognedag i Juli Maaned hvert
andet Aar, dersom Kongen ikke har bestemt en anden Mødedag i samme Aar.

§ 20.

Althingets Forsamlingssted er ordentligvis Reykjavik. Under overordentlige Forhold
kan Kongen bestemme, at Althinget skal samles et andet Sted paa Island.

§ 21.

Hver af Althingets Afdelinger er berettiget til at foreslaa og for sit Vedkommende
vedtage Love; ligeledes kan hver af Althingets Afdelinger indgive Adresser til Kongen.

Nr. 1. Forfatningslov af 5te Januar for Islands særlige Anliggender.

§ 22.

Hver af Althingets Afdelinger kan nedsette Udvalg af sine Medlemmer til, medens Thinget er samlet, at undersøge almen vigtige Gjenstande. Der kan af Afdelingen tildeles saadanne Udvalg Ret til saavel af offentlige Myndigheder som af private Borgere at fordrø mundtlige eller skriftlige Dplysninger.

§ 23.

Ingen Skat kan paalægges, forandres eller ophæves uden ved Lov; ei heller kan noget Island forpligtende Laan optages eller nogen Landet tilhørende Fordeindom sælges eller paa anden Maade afhændes uden ifølge Lov.

§ 24.

Ingen Udgift maa afholdes uden Hjemmel i Finants- eller Tillægsbevillings-Lov.

§ 25.

Paa hvert ordentligt Althing, saasnart det er samlet, forelægges Forslag til Finantslov for Island for den følgende toaarige Finantsperiode. Under Indtægterne indbefattes det Tilskud, saavel det ordentlige som det overordentlige, der i Medfør af Lov om Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget af 2den Januar 1871 § 5, jfr. § 6, ydes af den almindelige Statskasse til Bestridelsen af Islands særlige Udgifter, saaledes dog at der af dette Tilskud forlods afholdes Udgifterne til Islands øverste stedlige Bestyrelse og Regjeringens Repræsentation paa Althinget, saaledes som samme bestemmes af Kongen.

Udgifter, der ere fastsatte ved tidligere givne Love, Anordninger, kongelige Resolutioner eller andre gyldige Bestemmelser, blive, indtil Forandring sker ad Lovgivningsveien, i Forslaget til Finantsloven saavel som i denne at opføre med de engang fastsatte Beløb, forsaavidt der ikke for den enkelte Finantsperiode særlig begjæres eller bevilges Tillæg.

Finantslovsforslaget saavel som Forslag til Tillægsbevillingslove blive altid først at forelægge for Althingets nederste Afdeling.

§ 26.

Hver af Althingets Afdelinger udnævner en lønnet Revisor. Disse Revisorer gjennemgaa de aarlig affattede Regnskaber over Landets Indtægter og Udgifter og paase, at samtlige Landets Indtægter deri ere opførte, og at ingen Udgift har fundet Sted uden Hjemmel. De kunne fordrø sig alle fornødne Dplysninger og Aktstykker meddelte. For hver toaarig Finantsperiode samles dernæst de tvende Aarsregnskaber i eet Regnskab, som forelægges Althinget, ledsaget af Revisorerne's Bemærkninger, hvorefter det bliver at godkjende ved Lov.

§ 27.

Intet Lovforslag kan endelig vedtages, forinden det har været tre Gange behandlet af hver af Althingets Afdelinger.

§ 28.

Naar et Lovforslag er vedtaget af den ene af Althingets Afdelinger, bliver det i den Form, hvori det er vedtaget, at forelægge den anden. Hvis det der forandres, gaar det tilbage til den første. Foretages her atter Forandringer, gaar Forslaget paany til den

Nr. 1. Forfatningslov af 5te Januar for Islands særlige Antiggender.

Nr. 1. anden Afdeling. Opnaaes da ei heller Enighed, sammentræde begge Afdelinger i et samlet Thing, hvorpaa dette efter een Behandling afgjør Sagen. Til en gyldig Afgjørelse i det saaledes forenede Althing udfordres, at to Trediedele af hver Afdelings Medlemmer ere tilstede og deltage i Afstemningen; de enkelte Punkter afgjøres med simpel Stemmesflerhed, hvorimod der til Vedtagelsen af et Lovforslag i dets Helhed, med Undtagelse af Finants- og Tillægsbevillings-Lovforslag, udfordres mindst to Trediedele af de afgivne Stemmer.

§ 29.

Althinget afgjør selv Gyldigheden af sine Medlemmers Valg.

§ 30.

Enhvert nyt Medlem aflægger Ed paa Forfatningsloven, naar Gyldigheden af hans Valg er anerkjendt.

§ 31.

Althingsmændene ere ene bundne ved deres Overbevisning og ikke ved nogen For- skrift af deres Vælgere.

Embedsmænd, der vælges til Althingsmænd, behøve ikke Regjeringens Tilladelse til at modtage Valget, men ere pligtige til, uden Udgift for Landets Kasse, at drage Omsorg for Varetagelsen af deres Embedsforretninger paa en saadan Maade, som Regjeringen finder tilfredsstillende.

§ 32.

Saalænge Althinget er samlet, kan ingen Althingsmand uden Samtykke af den Afdeling, til hvilken han hører, hæftes for Gjæld, ei heller fængsles eller tiltales, medmindre han er greben paa fersk Gjerning.

For sine Uttringer paa Thinget kan intet af dets Medlemmer uden vedkommende Afdelings Samtykke drages til Ansvar udenfor samme.

§ 33.

Kommer den gyldig Valgte i et af de Tilfælde, der udelukke fra Valgbarhed, mister han den af Valget flydende Ret.

§ 34.

Landshøvdingen har i Embeds Medfør Afgang til Althinget og er berettiget til under Forhandlingerne at forlange Ordet, saa ofte han vil, under Sagttagelse af Forretningsordenens Bestemmelser.

Med Siden af Landshøvdingen kan ogsaa en Anden af Regjeringen bemyndiges til at være tilstede i Thinget og meddele samme de Oplysninger, der maatte anses fornødne. I Landshøvdingens Forsald kan en Anden bemyndiges til at forhandle med Thinget.

Stemmeret udøver Landshøvdingen eller den, der træder i hans Sted, kun, naar de tillige ere Althingsmænd.

§ 35.

Hver af Thingets Afdelinger for sig saavel som det forenede Althing vælger selv sin Formand og sin Næstformand.

Nr. 1. Forfatningslov af 5te Januar for Islands særlige Anliggender.

§ 36.

Ingen af Thingets Afdelinger kan tage nogen Beslutning, naar ikke i det mindste to Trediedele af dens Medlemmer ere tilstede og deltagt i Afstemningen.

§ 37.

Enhver Althingsmand kan i den Afdeling, hvori han har Sæde, med dennes Samtykke bringe ethvert offentligt Anliggende paa Bane og derom æfte Forklaring.

§ 38.

Intet Andragende maa overgives nogen af Thingets Afdelinger uden gennem et af vedkommende Afdelings Medlemmer.

§ 39.

Finder Afdelingen ikke Anledning til om et Andragende at fatte Beslutning, kan den henvise det til Landshøvdingen eller Ministeren.

§ 40.

Begge Afdelingers og det forenede Althings Møder ere offentlige. Dog kan vedkommende Formand eller det i Forretningsordenen bestemte Antal Medlemmer forlange, at alle Vedkommende fjærnes, hvorpaa den paagældende Forsamling afgjør, om Sagen skal forhandles i et offentligt eller hemmeligt Møde.

§ 41.

Forretningsordenen for det forenede Althing og dets tvende Afdelinger fastsættes ved Lov.

IV.

§ 42.

Den dommende Magts Udøvelse kan kun ordnes ved Lov.

§ 43.

Domstolene ere berettigede til at paakfende ethvert Spørgsmaal om Dvrighedsmyndighedens Grændser. Den, der vil reise et saadant Spørgsmaal, kan dog ikke ved at bringe Sagen for Domstolene unddrage sig Forpligtelsen til foreløbig at efterkomme Dvrighedens Befaling.

§ 44.

Dommerne have i deres Kald alene at rette sig efter Loven. De Dommere, som ikke tillige have administrative Forretninger, kunne ikke afsættes uden ved Dom, ei heller forflyttes mod deres Vnste udenfor de Tilfælde, hvor en Omordning af Domstolene finder Sted. Dog kan den Dommer, der har fyldt sit 65de Aar, afskediges, men uden Tab af Indtægter.

V.

§ 45.

Den evangelisk-lutheriske Kirke er den islandske Folkekirke og understøttes og beskyttes som saadan af det Offentlige.

Nr. 1.
5te
Januar.

§ 46.

Borgerne have Ret til at forene sig i Samsund for at dyrke Gud paa den Maade, der stemmer med deres Overbeviisning, dog at Intet læres eller foretages, der strider mod Sædeligheden eller den offentlige Orden.

§ 47.

Ingen kan paa Grund af sin Trosbekjendelse berøves Afgang til den fulde Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder eller unddrage sig Opfyldelsen af nogen almindelig Borgerpligt.

VI.

§ 48.

Enhver, der anholdes, skal snarest mulig stilles for en Dommer. Hvis den Anholdte ikke strax kan sættes paa fri Fod, skal Dommeren ved en af Grunde ledsaget Kjendelse, der afgives snarest mulig og senest inden 3 Dage, efterat den Anholdte er fremstillet for Dommeren, afgjøre, om han skal fængsles, og, hvis han kan løslades mod Sikkerhed, bestemme dennes Art eller Størrelse.

Den Kjendelse, som Dommeren affiger, kan af Vedkommende strax særskilt indankes for høiere Ret.

Ingen kan underkastes Baretægtsfængsel for en Forseelse, som kun kan medføre Straf af Pengebod eller simpelt Fængsel.

§ 49.

Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, Beslaglæggelse og Undersøgelse af Breve og andre Papirer maa, hvor ingen Lov hjemler en særegen Undtagelse, alene ske efter en Retskjendelse.

§ 50.

Eiendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstaa sin Eiendom, uden hvor det almene Vel kræver det. Det kan kun ske ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning.

§ 51.

Alle Indskrænkninger i den frie og lige Afgang til Erhverv, som ikke ere begrundede i det almene Vel, skulle hæves ved Lov.

§ 52.

Den, der ikke selv kan ernære sig og Sine, og hvis Forsørgelse ikke paahviler nogen Anden, er berettiget til at erholde Hjælp af det Offentlige, men er da ogsaa underkastet de Forpligtelser, som Lovene herom paabyde.

§ 53.

Dersom Forældre ikke have Evne til selv at undervise deres Børn, eller dersom Børnene ere forældreløse og fattige, paahviler der det Offentlige Forpligtelse til at sørge for deres Undervisning og Opdragelse.

Nr. 1. Forfatningslov af 5te Januar for Islands særlige Antiggender.

§ 54.

Enhver er berettiget til ved Trykken at offentliggjøre sine Tanker, dog under Ansvar for Domstolene. Censur og andre forebyggende Forholdsregler kunne ingenfinde indføres.

§ 55.

Borgerne have Ret til uden foregaaende dertil erhvervet Tilladelse at indgaa Foreninger i ethvert lovligt Viemed. Ingen Forening kan ophæves ved en Regjeringsforanstaltning. Dog kunne Foreninger foreløbig forbydes, men der skal da strax anlægges Sag mod Foreningen til dens Ophævelse.

§ 56.

Borgerne have Ret til at samle sig ubevæbnede. Offentlige Forsamlinger har Politiet Ret til at overvære. Forsamlinger under aaben Himmel kunne forbydes, naar der af dem kan befrygtes Fare for den offentlige Fred.

§ 57.

Enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Landets Forsvar efter de nærmere Bestemmelser, som herom maatte blive fastsatte ved Lov.

§ 58.

Kommunernes Ret til under Regjeringens Tilsyn selvstændig at styre deres Anliggender ordnes ved Lov.

§ 59.

Skattevæsenet ordnes ved Lov.

§ 60.

Enhver i Lovgivningen til Adel, Titel eller Rang knyttet Forret er affkaffet.

VII.

§ 61.

Forslag til Forandring i eller Tillæg til nærværende Forfatningslov kunne fremsættes saavel paa ordentligt som paa overordentlige Althing. Vedtages Forslaget til Forandring i Forfatningsloven af begge Thingets Afdelinger, bliver Althinget strax at opløse og nye almindelige Valg at foranstalte. Hvis det nye Althing vedtager Beslutningen usorandret og denne erholdes Kongens Stadfæstelse, har den Gyldighed som Forfatningslov.

§ 62.

Denne Forfatningslov træder i Kraft den 1ste August 1874 med de af de vedføjede midlertidige Bestemmelser følgende nærmere Overgangsregler.

Nr. 1.
5te
Januar.

Midlertidige Bestemmelser.

1.

Indtil anderledes ved Lov bestemmes, bliver Valgloven af 6te Januar 1857, iffr. Forordning af 8de Marts 1843, med de af denne Lovs §§ 14, 17 og 18 følgende Undtagelser fremdeles gjældende for Valgene til Althinget.

Det i førstnævnte Paragraf fastsatte Antal af folkevalgte Althingsmænd fordeles, indtil anderledes ved Lov bestemmes, saaledes, at efternævnte Sysler, nemlig 1) Gullbringe og Kjos, 2) Arnæs, 3) Rangarvalla, 4) Skaptafells, 5) Sjaffjords med Sjaffjord Kjøbstad, 6) Hunavatns, 7) Skagafjords, 8) Djfjords med Akureyri Kjøbstad, 9) Thinge, 10) Nordurmula og 11) Sudurmula Sysler, vælge hver 2 Althingsmænd, medens Landets øvrige Sysler og Kjøbstaden Reykjavik vælge hver 1 Althingsmand.

2.

Indtil den i § 3 omtalte Lov udkommer, blive de af Althinget imod Ministeren for Island for Krænkelse af Forfatningsloven reiste Sager at paakjende af Rigets Høiesteret efter de for samme gjældende Procesregler.

3.

Indtil Forretningsordenen for det forenede Althing og dets tvende Afdelinger ved Lov er bestemt, forbeholdes det Kongen at fastsætte den foreløbige Forretningsorden.

4.

Kongen træffer de Foranstaltninger, der ere nødvendige, for at Forfatningsloven kan træde i fuld Virksomhed i Løbet af Aaret 1875. Overslag over Islands Indtægter og Udgifter for Aaret 1875 fastsættes af Kongen i Overensstemmelse med de hidtil fulgte Regler.

Givet paa Amalienborg, den 5te Januar 1874.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

C. S. Klein.